

GRADIVO ZA NOVINARJE

Ljubljana, 22. 1. 2020

PR-ZZZS-2/2020

Zahtevno finančno poslovanje Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije v letu 2019 zaradi administrativne omejitve Državnega zbora RS o najvišji dovoljeni porabi

1. Ocena finančnega poslovanja ZZZS v letu 2019

Skupščina Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju: ZZZS) je na seji dne 18. 12. 2018 sprejela Finančni načrt ZZZS za leto 2019, nanj pa je Vlada Republike Slovenije dala soglasje dne 21. 1. 2019. Obseg načrtovanih, uravnoveženih prihodkov in odhodkov je znašal 3.054 milijonov evrov.

Spremenjeni finančni pogoji poslovanja, tako na strani prihodkov kot odhodkov, so že spomladi leta 2019 nakazovali potrebno spremembo oziroma povečanje najvišjega obsega izdatkov za zdravstveno blagajno po Odloku o okviru za pripravo proračunov sektorja država za obdobje 2018 do 2020 (v nadaljevanju Odlok¹) za leto 2019, kar bi omogočilo večjo dostopnost do zdravstvenih storitev, hitrejše skrajševanje čakalnih dob in tekoče poravnavanje obveznosti ZZZS.

ZZZS in organi upravljanja ZZZS so pristojna ministrstva, Vlado RS in Državni zbor RS že od februarja 2019 dalje večkrat opozarjali na **nujnost spremembe Odloka za povečanje najvišjega obsega izdatkov zdravstvene blagajne za 53 milijonov evrov** - saj je projekcija prihodkov in odhodkov ZZZS za leto 2019 izkazovala preseganje načrtovanih prihodkov in odhodkov - vendar Vlada RS spremembe Odloka ni podprla. Predstavniki Vlade RS so ZZZS seznanili, da zaradi ustavne presoje proračunskih dokumentov za leto 2019 (Zakon o izvrševanju proračunov RS za leti 2018 in 2019, rebalans proračuna za leto 2019 in odlok za obdobje 2018–2020), ne bodo začeli postopka za spremembo Odloka za leto 2019 do odločitve Ustavnega sodišča RS, ne glede na višje prilive katerekoli blagajne v sklopu proračunov sektorja država.

Zaradi omejene porabe, določene z Odlokom in zakonske obveze za oblikovanje rezerv iz presežka prihodkov nad odhodki (ki se všttevajo med odhodke in v najvišji obseg izdatkov po Odloku), **je v mesecu decembru 2019 prišlo do motenj v financiranju obveznega zdravstvenega zavarovanja**. ZZZS je moral zamakniti plačilo tretjega dela avansov izvajalcem zdravstvenih storitev iz 31. 12. 2019 na 3. 1. 2020 ter zamakniti tudi plačilo drugih obveznosti, ki so zapadle v plačilo od 17. 12. 2019 do 19. 12. 2019 na 31. 12. 2019 in od 20. 12. 2019 do 31. 12. 2019 na prve dni januarja 2020, **v skupni višini 63 milijonov evrov**.

¹ ZZZS lahko posluje le v okviru največjega obsega izdatkov določenega za zdravstveno blagajno, po Odloku o okviru za pripravo proračunov sektorja država, ki ga določi Državni zbor RS.

Preliminarni podatki o finančnem poslovanju ZZZS v letu 2019 kažejo, da so se predvidevanja ZZZS glede višine prihodkov in odhodkov uresničila. **Prihodki so realizirani v višini 3.103,5 milijona evrov** in so za 49,7 milijona evrov večji od načrtovanih, **odhodki so realizirani v okviru načrtovanih v višini 3.053 milijonov evrov**. Med odhodki so tudi rezerve (16,8 milijona evrov) v višini 25 % ugotovljenega presežka prihodkov nad odhodki (67,4 milijona evrov) v skladu s Statutom ZZZS in sklepom Skupščine ZZZS. **Presežek prihodkov nad odhodki ZZZS v letu 2019 tako znaša 50,5 milijona evrov**, ki po računovodskih predpisih povečuje splošni sklad ZZZS in predstavlja vir financiranja v prihodnje.

V letu 2019 so na večje prihodke v primerjavi z načrtovanimi vplivali predvsem večji prispevki za obvezno zdravstveno zavarovanje (večje število prejemnikov plač, višja rast prispevne osnove ter višja rast bruto plač zaposlenih), večji prihodki po mednarodnih sporazumih z drugimi državami ter več prejetih sredstev na temelju dogovorov o ceni in povračilu stroškov za zdravila, sklenjenimi med ZZZS in farmacevtskimi družbami.

S Splošnim dogovorom za pogodbeno leto 2019 ter aneksi št. 1, 2 in 3 k temu dogovoru so bila zagotovljena dodatna sredstva v višini 124,5 milijona evrov za zdravstvene programe na prednostnih področjih (večja dostopnost do zdravstvenih storitev), boljše vrednotenje nekaterih programov ter za povečanje obsega programov z daljšimi čakalnimi dobami.

Ker je ZZZS zlasti v zadnjih 3 letih zagotavljal pomembno večja dodatna finančna sredstva za skrajševanje čakalnih dob in širitve programov **se je tudi v letu 2019 še naprej povečevalo število opravljenih zdravstvenih storitev (v večjem obsegu kot v letu 2018 in v letu 2017), in sicer so to na področju bolnišničnih operacij in posegov zlasti:**

- endoproteza kolka (opravljenih 272 operacij več kot v letu 2018),
- operacija na ožilju - arterije in vene (opravljenih 232 operacij več kot v letu 2018),
- operacija na stopalu - hallux valgus (opravljenih 192 operacij več kot v letu 2018),
- endoproteza kolena (opravljenih 127 operacij več kot v letu 2018),
- operacija hrbtenice (opravljenih 145 operacij več kot v letu 2018),
- ortopedska operacija rame (15 operacij več kot v letu 2018).

Tudi v letu 2019 se je nabor storitev, ki so plačane po dejanski realizaciji (količinsko neomejeno) razširil, ZZZS pa je zagotovil tudi financiranje dodatnega števila timov na primarni ravni. Tako je **ZZZS v zadnjih 2 letih zagotovil delovanje dodatnih 41,6 timov ambulant splošne oz. družinske medicine in 14,3 timov otroškega in šolskega dispanzerja.**

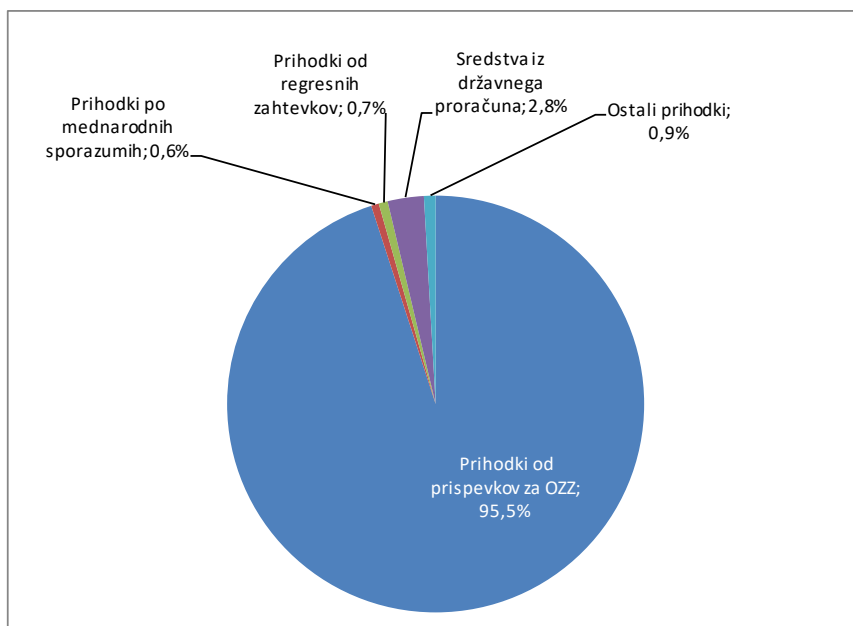
2. Prihodki ZZZS v letu 2019

Celotni prihodki ZZZS v obdobju januar – december 2019 znašajo 3.103,5 milijona evrov in so za 213 milijonov evrov oz. za 7,4 % večji glede na preteklo leto (od tega so večji prihodki od prispevkov za 166,5 milijona evrov in transferni prihodki iz državnega proračuna za 20,3 milijona evrov). Celotni prihodki so za 1,6 % večji od načrtovanih, predvsem na račun večjih prihodkov od prispevkov.

Prihodki od prispevkov znašajo 2.948 milijonov evrov (predstavljajo 95 % vseh prihodkov) in za 21,8 milijona evrov presegajo načrtovane. Stopnja rasti prihodkov od prispevkov je za 2,5 odstotni točki večja od rasti povprečne bruto plače v Republiki Sloveniji v letu 2019, predvsem zaradi večjega števila prejemnikov plač.

Drugi prihodki ZZS znašajo 155,4 milijona evrov (predstavljajo 5 % vseh prihodkov) in za 27,8 milijona evrov presegajo načrtovane vrednosti, največ zaradi večjih prejetih sredstev na temelju dogovorov o ceni in povračilu stroškov za zdravila, sklenjenimi med ZZS in farmacevtskimi družbami, dodatnih sredstev iz državnega proračuna za povračilo že izplačanih sredstev za plače in nadomestila plače pripravnikov in specializantov ter večjih prihodkih po mednarodnih sporazumih.

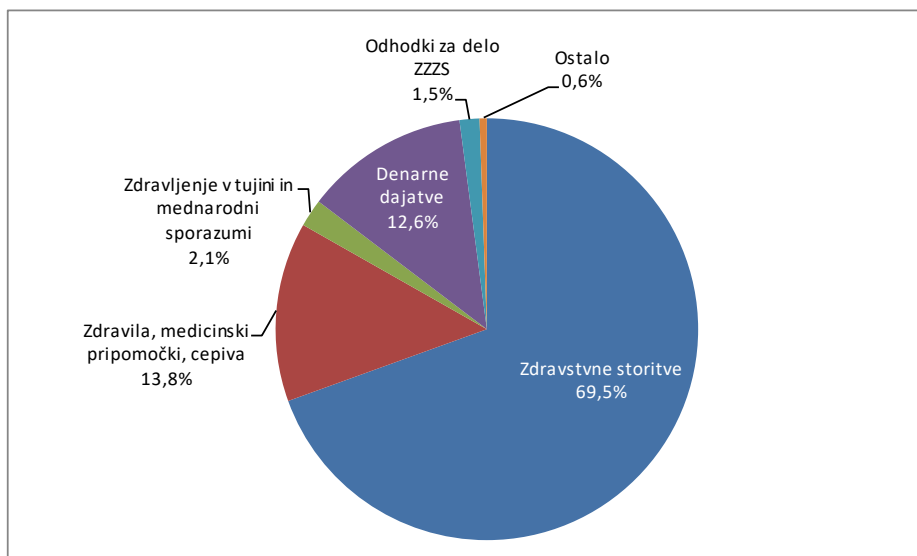
Največji delež med drugimi prihodki predstavljajo sredstva iz državnega proračuna v višini 86,5 milijona evrov za povračilo že izplačanih sredstev za plače in nadomestila plače pripravnikov in specializacije zdravnikov in za povračilo plačila zdravstvenih storitev do polne vrednosti storitev za socialno ogrožene. Sledijo prihodki od regresnih zahtevkov v višini 22,5 milijona evrov, prihodki po mednarodnih sporazumih v višini 20 milijonov evrov ter plačila po dogovorih o cenah in povračilu stroškov za zdravila, ki jih je ZZS sklenil z nekaterimi dobavitelji zdravil v višini 21,5 milijona evrov.

Slika 1: Struktura prihodkov ZZS v letu 2019.

3. Odhodki ZZS v letu 2019

Odhodki ZZS so izkazani po načelu denarnega toka (realizirana plačila v letu 2019) in v letu 2019 znašajo 3.053 milijonov evrov. V primerjavi s predhodnim letom so večji za 194,3 milijona evrov oziroma za 6,8 %. Največjo rast odhodkov (14,9 %) izkazujejo odhodki iz naslova mednarodnih sporazumov, sledijo odhodki za cepiva (10,1 %) in odhodki za nadomestila plače zaradi začasne zadržanosti od dela (9,7 %). Če ZZS ne bi imel omejitev porabe po Odloku, bi bili odhodki ZZS v letu 2019 višji za 63 milijonov evrov (za prenos plačila zapadlih obveznosti iz meseca decembra 2019 v januar 2020), izkazana bi bila 8,5 % rast odhodkov glede na leto 2018, presežek prihodkov nad odhodki bi znašal bistveno manj (okoli 4 milijone evrov), posledično pa bi ZZS oblikoval rezerve v neznatnem znesku.

Slika 2: Struktura odhodkov ZZS v letu 2019.

a) Odhodki za zdravstvene dejavnosti

Odhodki za zdravstvene storitve, zdravila, medicinske pripomočke, cepiva, odhodki za zdravljenje v tujini in odhodki po mednarodnih sporazumih predstavljajo 85,4 % vseh odhodkov ZZS.

V strukturi celotnih odhodkov ZZS imajo odhodki za zdravstvene storitve 69,5 % delež in v letu 2019 znašajo 2.121 milijonov evrov. V primerjavi z letom 2018 so večji za 7 % oz. za 138 milijonov evrov. Zamik plačil iz 2019 v 2020 je pri odhodkih za zdravstvene storitve znašal 42,2 milijona evrov, kar pomeni da bi v primeru plačila vseh zapadlih obveznosti presegli načrtovane vrednosti za 3 %. Končni obračun za opravljene programe zdravstvenih storitev za leto 2019 bo izveden do konca meseca januarja 2020 in takrat bodo znani tudi podatki o vseh obveznostih ZZS za programe zdravstvenih storitev za leto 2019 (plačilo oziroma odhodek bo v letu 2020).

Odhodki za zdravila, medicinske pripomočke in cepiva so znašali 419,8 milijona evrov in so pod načrtovanimi za 5 %, delno tudi zaradi zamika plačil v znesku 13,7 milijona evrov. V primerjavi z letom 2018 so večji za 1,4 % oz. za 5,9 milijona evrov. Ti odhodki v strukturi vseh odhodkov ZZS predstavljajo 13,8 % delež.

Največji delež v tej skupini odhodkov predstavljajo odhodki za zdravila. V letu 2019 znašajo 337 milijonov evrov. V primerjavi z letom 2018 so večji za 0,9 % oziroma za 3,1 milijona evrov ter so zaradi zamika plačil pod načrtovanimi (za 5,1 %). V kolikor bi bile v letu 2019 poravnane vse zapadle obveznosti (zamik plačil za zdravila je znašal 12,1 milijona evrov) bi bili odhodki za zdravila še v vedno v okviru načrtovanih, kar gre pripisati tudi ukrepom ZZS na področju zdravil - izvajanje terapevtskih skupin zdravil ter skupin medsebojno zamenljivih zdravil z najvišjo priznano vrednostjo, pogajanja za nižje cene originalnih zdravil preko različnih vrst dogovorov z dobavitelji zdravil, razvrščanje novih generičnih zdravil, ki prav zaradi nižjih cen in s tem nižjih stroškov zdravljenja omogočajo vključitev najnovejših zdravil na listo ter nadzor nad predpisovanjem zdravil.

Odhodki za medicinske pripomočke so znašali 75,6 milijona evrov in so v okviru načrtovanih. V primerjavi z letom 2018 so za 2,9 % ali 2,1 milijona evrov večji, kar je posledica povečanja števila zavarovanih oseb, ki so upravičene do teh pripomočkov v breme sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja pri zdravljenju in medicinski rehabilitaciji posameznih vrst obolenj ter širitve pravic po spremembi Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja v letu 2019.

Odhodki za cepiva so v letu 2019 znašali 7,2 milijona evrov in so za 10,1 % ali za 0,6 milijona evrov večji od realiziranih v letu 2018 in so v okviru načrtovanih. Odhodki za cepiva so se povečali zaradi uvedbe cepljenja proti klopnemu meningoencefalitisu za določene skupine zavarovancev.

Odhodki za zdravljenje v tujini in iz naslova mednarodnih sporazumov so v letu 2019 znašali 64,7 milijona evrov in za 6,2 milijona oz. 10,7 % presegajo načrtovane. V primerjavi s predhodnim letom so večji za 8,4 milijona evrov oz. za 14,8 %. Razlogi za rast odhodkov so povečano število napotitev za zdravljenje v tujino zaradi izčrpanih možnosti zdravljenja v Sloveniji (na področju otroške srčne kirurgije, za različne vrste obsevanj, zdravljenje limfedema), zviševanje cen zdravstvenih storitev v tujini ter višji odhodki po mednarodnih sporazumih tako za slovenske kot tuje zavarovance, upoštevanje principa reciprocitete.

b) Odhodki za povračilo denarnih dajatev

Odhodki za povračilo denarnih dajatev za pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja (nadomestila, potni stroški) so realizirani v višini 383,9 milijona evrov in so za 9,6 % ali za 33,5 milijona evrov večji v primerjavi z letom 2018 in so v okviru načrtovanih vrednosti.

Največji delež (99,4 %) predstavljajo odhodki za nadomestila plače zaradi začasne zadržanosti od dela. V letu 2019 so znašali 381,5 milijona evrov in so zaradi zamika plačil iz 2019 v 2020 (v znesku 7 milijonov evrov) pod načrtovanimi za 4,3 milijona evrov oz. za 1,1 %. Glede na leto 2018 ti odhodki, kljub zamiku plačil, še vedno izkazujejo 9,7 % rast oz. so večji za 33,6 milijona evrov. V primerjavi s preteklim letom se je po zadnje razpoložljivih podatkih povečalo tako število primerov (za okoli 9 %) kot tudi število dni odsotnosti v breme ZZS (za okoli 5 %), na kar je vplivalo več različnih dejavnikov, predvsem povečanje števila zaposlenih, podaljševanje delovne dobe, rast plač in drugi delovni, socialni in ekonomski dejavniki.

c) Odhodki za delo službe ZZS

Odhodki za delo službe ZZS so v letu 2019 znašali 46,5 milijona evrov in so v okviru načrtovanih. Ti odhodki predstavljajo 1,5 % delež vseh odhodov ZZS.

4. Zaključne ugotovitve

ZZS je leto 2019 zaključil s presežkom prihodkov nad odhodki v višini 50,5 milijona evrov in oblikovanimi rezervami v višini 16,8 milijona evrov, kar je odraz večjih prihodkov in manjših odhodkov zaradi omejene porabe po Odloku, hkrati pa je ZZS moral prenesti v plačilo zapadle obveznosti iz leta 2019 v leto 2020 v višini 63 milijonov evrov.

Zaradi omejene porabe in večjih obveznosti od določenih z Odlokom, so bili pogoji finančnega poslovanja ZZZS ob koncu leta 2019 oteženi, hkrati pa so zaradi prenosa zapadlih obveznosti iz leta 2019 v leto 2020 obremenjeni že odhodki leta 2020. Zato **ZZZS pričakuje, da bosta Vlada RS in Državni zbor RS čimprej omogočila spremembo Odloka za leto 2020 ter z zvišanjem dovoljene porabe za zdravstveno blagajno za leto 2020 preprečila tveganje, da bi moral ZZZS tudi v letu 2020 prenašati del obveznosti v leto 2021.**

Ker bodo pogoji finančnega poslovanja ZZZS tudi v naslednjem letu 2020 zahtevni, so člani Skupščine ZZZS pred kratkim ocenili, da dodatnih finančnih sredstev za širjenje obsega programov zdravstvenih storitev v letu 2020 ni zadosti. Zato **je Skupščina ZZZS ob obravnavi Finančnega načrta ZZZS za leto 2020 in za leto 2021 naslovila na Vlado RS zahtevo, s katero bi 30 milijonov evrov sredstev iz naslova terciarja I (izobraževalna in raziskovalna dejavnost klinik in inštitutov v zdravstvu) prenesli v financiranje iz ZZZS na državni proračun, tako sproščena sredstva ZZZS pa bi se lahko namenila tudi za širitve programov zdravstvenih storitev za skrajševanje čakalnih dob.**

ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO
ZAVAROVANJE SLOVENIJE